

CIVILINĖS SAUGOS ĮVADINĖ INSTRUKCIJA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Civilinės saugos įvadinis instruktavimas – pirminis minimalus civilinės saugos žinių suteikimas kiekvienam Druskininkų savivaldybės Viečiūnų progimnazijos (toliau – Progimnazija) darbuotojui, priimanč jį į darbą.

2. Civilinės saugos reikalavimų privalo laikytis visi Progimnazijos darbuotojai. Kiekvienas darbuotojas privalo žinoti savo veiksmus ekstremaliosios situacijos atveju, laikytis Progimnazijos ekstremaliųjų situacijų valdymo plano ir vykdyti atsakingų asmenų nurodymus.

3. Civilinės saugos organizavimo pagrindus nustato Lietuvos Respublikos krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymas ir jį įgyvendinantys teisės aktai.

4. Civilinės saugos įvadinėje instrukcijoje vartojamos šios pagrindinės sąvokos:

4.1. **Civilinė sauga** – veikla, apimanti valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, kitų įstaigų, ūkio subjektų ir gyventojų pasirengimą ekstremaliosioms situacijoms, veiksmus joms gresiant ar susidarius, ekstremaliųjų situacijų likvidavimą ir jų padarinių šalinimą;

4.2. **Ekstremali situacija** – dėl ekstremaliojo įvykio susidariusi padėtis, kuri gali sukelti staigų didelį pavojų gyventojų gyvybei ar sveikatai, turtui, aplinkai arba gyventojų žūtį, sužalojimą ar padaryti kitą žalą;

4.3. **Ekstremalus įvykis** – nustatytus kriterijus atitinkantis, pasiekęs ar viršijęs gamtinis, techninis, ekologinis ar socialinis įvykis, kuris kelia pavojų gyventojų gyvybei ar sveikatai, jų socialinėms sąlygoms, turtui ir (ar) aplinkai;

4.4. **Rizika** – tai tikimybė atsirasti nepageidaujamiems (ekstremaliems) įvykiams (situacijoms), kurie išprovokuoja arba gali sukelti žalingas pasekmes;

4.5. **Evakavimas** – organizuotas žmonių perkėlimas iš pavojingos teritorijos ar pastato į saugią vietą;

4.6. **Priedanga** – statinys arba patalpa, skirta trumpalaikiai gyventojų apsaugai nuo pavojingų veiksnių;

4.7. **Kolektyvinės apsaugos statinys** – statinys ar patalpa, kurią ekstremaliųjų situacijų ar karo metu galima pritaikyti gyventojams apsaugoti nuo atsiradusių gyvybei ar sveikatai pavojingų veiksnių;

4.8. **Gaisras** – tai nekontroliuojamas degimas, sukeliantis materialinius nuostolius, pavojų žmonių sveikatai bei gyvybei;

4.9. **Cheminė avarija** – tai nenumatytas, staigus įvykis pavojingame objekte arba pervežant pavojingus krovinius (sprogimas, gaisras, pavojingų medžiagų išsiliejimas į aplinką), sukeliantis staigų arba uždelstą pavojų žmonėms ar aplinkai;

4.10. **Radiacinė avarija** – tai įvykis, kai, eksploatuojant įrengimus ar šaltinius, dėl įvairių priežasčių galima nenumatyta žmonių apšvita, viršijanti didžiausias jonizuojančios spinduliuotės (radiacijos) leistinas apšvitos dozes, bei aplinkos užteršimas radioaktyviomis medžiagomis;

4.11. **Jodo profilaktika** – tai jodo preparatų vartojimas, siekiant prisotinti organizmą stabiliuoju jodu;

4.12. **Stichiniai ir katastrofiniai meteorologiniai reiškiniai** – tai tokie nevaldomi gamtos jėgų sukelti reiškiniai, kurie savo intensyvumu, poveikio būdu, išplitimo zona ir trukme gali padaryti daug žalos ūkiui, turtui, sukelti pavojų žmogaus sveikatai ir gyvybei;

4.13. **Epidemija** – tai žmonėms pavojingų infekcinių ligų išplitimas tam tikroje teritorijoje. Įvertinimo rodiklis – sergančiųjų skaičius konkrečios teritorijos gyventojų skaičiaus atžvilgiu.

III SKYRIUS GALIMOS GRĖSMĖS PROGIMNAZIJOJE

5. Progimnazijos veikloje gali kilti įvairios grėsmės, galinčios sukelti ekstremaliųjų įvykių arba ekstremaliąją situaciją.

6. Atsižvelgiant į Progimnazijos vykdomą veiklą, darbuotojai turi būti pasirengę tinkamai reaguoti į šias galimas grėsmes:

- 6.1. Gaisras – gaisras pastate, jo teritorijoje arba šalia esančiuose objektuose;
- 6.2. Pavojingi meteorologiniai reiškiniai – audra, stiprus vėjas, liūtis, potvynis, snygis, liūndra, karščio ar šalčio banga, perkūnija ir kiti pavojingi gamtiniai reiškiniai;
- 6.3. Cheminė avarija – pavojingųjų cheminių medžiagų išsiliejimas ar kita cheminė avarija, galinti kelti pavojų žmonių sveikatai;
- 6.4. Radiacinė avarija – avarija, dėl kurios gali kilti radioaktyviosios taršos pavojus;
- 6.5. Biologinės grėsmės – užkrečiamųjų ligų protrūkis, epidemija ar pandemija;
- 6.6. Inžinerinių sistemų sutrikimai – elektros energijos, vandens tiekimo, nuotekų, šildymo, dujų ar ryšių sistemų veiklos sutrikimai;
- 6.7. Socialinio pobūdžio grėsmės – smurto atvejai, teroristinio pobūdžio grėsmės, įtartino daikto ar sprogmenų radimas, neteisėtas pašalinių asmenų patekimas į ugdymo įstaigą;
- 6.8. Oro pavojus – paskelbtas perspėjimas apie galimą pavojų iš oro, kai būtina vykdyti atsakingų institucijų nurodymus ir, esant poreikiui, organizuoti darbuotojų bei mokinių / ugdytinių perkėlimą į priedangą ar kitą saugią vietą;
- 6.9. Kitos grėsmės, galinčios kelti pavojų darbuotojų, mokinių, ugdytinių ar kitų asmenų gyvybei, sveikatai, turtui arba aplinkai.

IV SKYRIUS PROGIMNAZIJOS BENDRUOMENĖS PERSPĖJIMAS IR INFORMAVIMAS

7. Kilus ekstremaliajam įvykiui ar ekstremaliajai situacijai, svarbu kuo greičiau perspėti ir informuoti Progimnazijos bendruomenę apie galimą pavojų ir būtinus veiksmus.

8. Lietuvos Respublikoje gyventojai apie gresiančius ar susidariusius pavojus perspėjami:

- 8.1. perspėjimo sirenomis;
- 8.2. trumpaisiais perspėjimo pranešimais į mobiliuosius telefonus;
- 8.3. Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos (LRT) bei kitų visuomenės informavimo priemonių pranešimais;
- 8.4. atsakingų valstybės ir savivaldybių institucijų oficialiais informacijos kanalais.

9. Progimnazijos darbuotojai, mokiniai / ugdytiniai ir kiti Progimnazijos bendruomenės nariai apie pavojų perspėjami:

- 9.1. priešgaisrinės signalizacijos sistema;
 - 9.2. telefonu arba kitomis elektroninių ryšių priemonėmis;
 - 9.3. vidaus ryšio priemonėmis;
 - 9.4. žodiniu Progimnazijos direktoriaus arba jo įgalioto asmens pranešimu.
10. Gavę perspėjimą darbuotojai privalo nedelsdami vykdyti Progimnazijos direktoriaus arba jo įgalioto asmens nurodymus, užtikrinti mokinių / ugdytinių saugumą ir veikti pagal Progimnazijos ekstremaliųjų situacijų valdymo planą.

V SKYRIUS CIVILINĖS SAUGOS SIGNALAI

11. Civilinės saugos signalai naudojami gyventojams perspėti apie gresiantį ar susidariusį pavojų ir informuoti apie būtinus apsaugos veiksmus:

11.1. **Dėmesio visiems!** – tai pagrindinis perspėjamasis civilinės saugos signalas, skelbiamas įjungiant perspėjimo sirenas. Išgirdus šį signalą būtina nedelsiant įsijungti Lietuvos nacionalinį radiją ar televiziją (LRT) arba sekti kitus oficialius informacijos šaltinius ir vykdyti atsakingų institucijų nurodymus;

11.2. **Oro pavojus!** – tai signalas, perspėjantis apie galimą pavojų iš oro. Gavus šį perspėjimą darbuotojai privalo vykdyti Progimnazijos ekstremaliųjų situacijų valdymo plane nustatytus veiksmus, organizuoti mokinių ir ugdytinių perkėlimą į priedangą ar kitą saugią vietą bei vykdyti atsakingų institucijų nurodymus;

11.3. **Perspėjimo sistemos patikrinimas!** – tai signalas, informuojantis apie vykdomą gyventojų perspėjimo sistemos patikrinimą. Šio signalo metu papildomų apsaugos veiksmų atlikti nereikia.

12. Gavę bet kurį civilinės saugos perspėjimą, darbuotojai turi įsijungti Lietuvos nacionalinį radiją ar televiziją (LRT), privalo išlikti ramūs, neplatinti nepatvirtintos informacijos.

VI SKYRIUS GYVENTOJŲ APSAUGOS PRIEMONĖS

13. Gyventojų apsaugos priemonės – tai visuma asmeninių, kolektyvinių, administracinių priemonių, kurių tikslas užkirsti ar sumažinti žalingą ekstremalios situacijos poveikį žmogui, ūkiui, turtui ir aplinkai. Progimnazijoje naudojamos gyventojų apsaugos priemonės nustatomos Ekstremaliųjų situacijų valdymo plane, atsižvelgiant į atliktą galimų pavojų ir ekstremaliųjų situacijų rizikos vertinimą bei savivaldybės nustatytą gyventojų apsaugos organizavimo tvarką.

14. Progimnazijoje gali būti taikomos šios gyventojų apsaugos priemonės:

14.1. **Evakavimas.** Tai organizuotas darbuotojų, mokinių / ugdytinių ir kitų Progimnazijoje esančių asmenų perkėlimas iš pavojingos vietos į saugią vietą pagal Progimnazijos evakavimo planą.

14.2. **Slėpimasis priedangoje arba kolektyvinės apsaugos statinyje.** Esant oro pavojui ar kitai grėsmei, darbuotojai ir ugdytiniai nukreipiami į priedangą arba kitą savivaldybės nustatytą kolektyvinės apsaugos statinį, vadovaujantis Progimnazijos ekstremaliųjų situacijų valdymo planu.

14.3. **Pasilikimas patalpose.** Cheminės, radiacinės ar kitų pavojų metu gali būti nurodyta laikinai likti pastato viduje, uždaryti langus, duris, išjungti vėdinimo sistemas ir laukti tolimesnių oficialių nurodymų.

14.4. **Asmeninės apsaugos priemonės.** Jeigu ekstremaliosios situacijos metu jų naudojimas būtinas, darbuotojai aprūpinami asmeninėmis apsaugos priemonėmis teisės aktų nustatyta tvarka.

14.5. **Jodo profilaktika.** Radiacinės avarijos atveju stabiliojo jodo preparatai vartojami tik gavus oficialų Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos arba kitų atsakingų institucijų nurodymą.

15. Visais atvejais darbuotojai privalo vykdyti Progimnazijos direktoriaus arba jo įgalioto asmens nurodymus, vadovautis Progimnazijos ekstremaliųjų situacijų valdymo planu ir oficialia valstybės institucijų teikiama informacija.

VII SKYRIUS DARBUOTOJŲ VEIKSMAI KILUS EKSTREMALIAJAM ĮVYKIUI AR EKSTREMALIAJAI SITUACIJAI

16. Kilus ekstremaliajam įvykiui ar ekstremaliajai situacijai darbuotojai privalo išlikti ramūs, nedelsdami įvertinti situaciją, informuoti Progimnazijos direktorių arba jo įgaliotą asmenį, prireikus skambinti bendruoju pagalbos numeriu **112**, užtikrinti mokinių / ugdytinių saugumą bei vykdyti Progimnazijos ekstremaliųjų situacijų valdymo plane nustatytus veiksmus.

17. Darbuotojų veiksmai kilus ekstremaliajam įvykiui ar ekstremaliajai situacijai:

Situacija	Darbuotojų veiksmai
Gaisras	Nedelsiant pranešti telefonu 112 , perspėti Progimnazijos direktorių ir bendruomenę, organizuoti mokinių / ugdytinių evakavimą pagal Progimnazijos evakavimo planą, vykdyti atsakingų asmenų nurodymus.
Cheminė avarija	Likti pastato viduje arba evakuotis pagal oficialius nurodymus, uždaryti langus, duris, išjungti vėdinimo sistemas, neleisti mokiniams / ugdytiniams ir darbuotojams išeiti į lauką.
Radiacinė avarija	Likti patalpose, uždaryti langus ir duris, išjungti vėdinimo sistemas, sekti oficialią informaciją, stabiliojo jodo preparatus vartoti tik gavus oficialų nurodymą.
Pavojingi meteorologiniai reiškiniai	Nevesti mokinių / ugdytinių į lauką, laikytis atokiau nuo langų, vykdyti Progimnazijos direktoriaus arba jo įgalioto asmens nurodymus ir oficialias rekomendacijas.
Oro pavojus	Organizuoti mokinių, ugdytinių perkėlimą į priedangą arba kitą saugią vietą, vykdyti Progimnazijos ekstremaliųjų situacijų valdymo plane nustatytus veiksmus.
Užkrečiamųjų ligų protrūkis	Vykdyti Nacionalinio visuomenės sveikatos centro, Sveikatos apsaugos ministerijos ir Progimnazijos direktoriaus arba jo įgalioto asmens nurodymus, laikytis nustatytų infekcijų kontrolės priemonių.
Smurto, teroristinio pobūdžio grėsmė arba įtartinas daiktas	Nedelsiant pranešti Progimnazijos direktoriui arba jo įgaliotam asmeniui, skambinti telefonu 112 ir neliesti įtartinų daiktų, organizuoti mokinių ir ugdytinių evakuaciją pagal Progimnazijos ekstremaliųjų situacijų valdymo planą.
Inžinerinių sistemų sutrikimai	Informuoti Progimnazijos direktorių arba jo įgaliotą asmenį taip pat atsakingas įstaigas, imtis priemonių užtikrinti mokinių / ugdytinių ir darbuotojų saugumą, vykdyti Progimnazijos direktoriaus arba jo įgalioto asmens nurodymus.

18. Visais atvejais darbuotojai privalo vadovautis oficialia valstybės institucijų teikiama informacija, vykdyti Progimnazijos direktoriaus arba jo įgalioto asmens nurodymus ir laikytis Progimnazijos ekstremaliųjų situacijų valdymo plane nustatytų veiksmų.

VIII SKYRIUS EVAKUACIJOS TVARKA

19. Evakavimas organizuojamas, kai kyla grėsmė darbuotojų, mokinių / ugdytinių ar kitų Progimnazijoje esančių asmenų gyvybei ir sveikatai arba to reikalauja atsakingos valstybės institucijos.

20. Sprendimą evakuoti iš Progimnazijos pastatų priima Progimnazijos direktorius arba jo įgaliotas asmuo, o neatidėliotinais atvejais – Priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos, Policijos ar kitų kompetentingų institucijų pareigūnai.

21. Gavus nurodymą evakuotis, darbuotojai privalo:

21.1. nedelsdami nutraukti vykdomą veiklą;

21.2. organizuotai evakuoti mokinius / ugdytinius ir darbuotojus pagal patvirtintą Progimnazijos evakavimo planą;

21.3. jei tai saugu ir įmanoma, išjungti naudojamus elektros prietaisus bei uždaryti patalpų langus, palikti neužrakintas patalpas;

21.4. evakuotis nustatytais evakavimo keliais į susirinkimo vietą;

- 21.5. patikrinti, ar iš patalpų evakavosi visi jose buvę asmenys;
- 21.6. susirinkimo vietoje suskaičiuoti mokinius / ugdytinius ir darbuotojus bei apie rezultatus informuoti Progimnazijos direktorių arba jo įgaliotą asmenį;
- 21.7. negrįžti į pastatą, kol nebus gautas atsakingų asmenų leidimas.
- 22. Evakavimas vykdomas vadovaujantis Progimnazijos evakavimo planu (5 priedas) ir Progimnazijos ekstremaliųjų situacijų valdymo planu.
- 23. Evakuacijos metu mokytojai ir kiti darbuotojai atsako už jiems pavestų mokinių / ugdytinių saugų išvedimą į susirinkimo vietą ir jų priežiūrą iki bus duoti tolesni nurodymai.

IX SKYRIUS

CIVILINĖS SAUGOS ORGANIZAVIMAS PROGIMNAZIJOJE

- 24. Progimnazijos direktorius atsako už civilinės saugos parengtį Progimnazijoje.
- 25. Progimnazijos direktorius arba jo įgaliotas darbuotojas:
 - 25.1. nedelsdamas perspėja darbuotojus apie gresiančią ar susidariusią ekstremaliąją situaciją;
 - 25.2. apie susidariusią ekstremaliąją situaciją informuoja atsakingas institucijas;
 - 25.3. organizuoja darbuotojų, mokinių bei ugdytinių evakavimą, pervedimą į priedangą ar į kitą saugią vietą ir jiems vadovauja.
- 26. Progimnazijos direktoriaus įgaliotas darbuotojas:
 - 26.1. nustatyta tvarka organizuoja Progimnazijos darbuotojų civilinės saugos pratybas ir mokymą;
 - 26.2. pagal poreikį ir turimus resursus aprūpina darbuotojus asmeninės apsaugos priemonėmis;
 - 26.3. teikia atsakingiems asmenims ar institucijoms duomenis, reikalingus civilinės saugos uždaviniams vykdyti;
 - 26.4. atlikęs galimų pavojų ir ekstremaliųjų situacijų rizikos analizę, organizuoja Progimnazijos ekstremaliųjų situacijų valdymo planų rengimą, derinimą bei atnaujinimą.

X SKYRIUS

DARBUOTOJŲ TEISĖS IR PAREIGOS CIVILINĖS SAUGOS SRITYJE

- 27. Darbuotojai civilinės saugos srityje turi teisę:
 - 27.1. gauti informaciją apie galimus pavojus ir ekstremaliųjų situacijų riziką;
 - 27.2. būti mokomi ir rengiami veikti ekstremaliųjų įvykių ir ekstremaliųjų situacijų metu;
 - 27.3. gauti informaciją apie įstaigoje taikomas gyventojų apsaugos priemones ir evakavimo tvarką;
 - 27.4. teisės aktų nustatytais atvejais būti aprūpinti būtinomis apsaugos priemonėmis.
- 28. Darbuotojai privalo:
 - 28.1. laikytis civilinę saugą reglamentuojančių teisės aktų ir Progimnazijos vidaus dokumentų reikalavimų;
 - 28.2. žinoti civilinės saugos signalus ir darbuotojų veiksmus juos gavus;
 - 28.3. dalyvauti civilinės saugos mokymuose ir pratybose;
 - 28.4. nedelsdami pranešti bendruoju pagalbos numeriu **112** ir Progimnazijos direktoriui arba jo įgaliotam asmeniui apie pastebėtą pavojų, ekstremaliąjį įvykį ar ekstremaliąją situaciją;
 - 28.5. vykdyti Progimnazijos direktoriaus, jo įgalioto asmens ir kompetentingų institucijų nurodymus;
 - 28.6. ekstremaliosios situacijos metu pagal savo kompetenciją padėti užtikrinti mokinių, ugdytinių, darbuotojų ir kitų įstaigoje esančių asmenų saugumą.
- 29. Asmenys, pažeidę civilinę saugą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimus, atsako Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.